

Beleidsplan BFVW 2025-2026

Labadistendyk 2
8637VJ Wiuwert
0582504388
info@bfvw.nl
KVK 40001439
RSIN 805142563
NL82RABO0356254844

Samenstelling bestuur d.d. 10-3-2025:

Voorzitter: Keimpe Strikwerda
Secretaris: Harke Heida
Penningmeester: Wybe de Jong
Overige bestuursleden:
Douwe Hoogland, Doede Kooistra, Henk Minkes, Titus Sijmonsma, Bas v.d. Berg.

Het bestuur werkt op vrijwillige basis. In de statuten is de handelingsbevoegdheid van de bestuursleden opgenomen.

Inhoud

Inleiding	5
De Bond Friese VogelWachten	6
Thema Natuur	8
Biotoop.....	8
Weidevogels.....	8
Andere vogelsoorten.....	9
Predatie	9
Weidevogels.....	9
Andere vogelsoorten.....	10
Aaisykje	11
Thema organisatie	12
Samenwerken.....	12
Communicatie	12
Jeugd en educatie	12
Innovatie	13
Organisatie van de nazorg.....	13
Organisatie van de broedzorg.....	14
Kerntaak monitoring.....	15
Ondersteuning wachten + besturen.....	15
Conclusie uit het wachtonderzoek	15
Verbinden van de lokale vogelwachten en de vrijwilligers.....	16
De organisatievorm van de BFVW	16

MISSIE:

De BFVW verbindt de vogelwachten in Fryslân die samen één grote passie delen; de enorme liefde voor de natuur en met name de vogels daarin. Die liefde drijft ons om die kostbare natuur te koesteren en te beschermen.

VISIE:

De BFVW beschermt de vogels en hun leefgebied in Fryslân, we benutten kansen om de teruggang van de (weide)vogels te keren. De BFVW pakt de belangrijkste bedreigingen voor de (weide)vogels, zoals verlies van biotoop en toenemende predatie, in Fryslân aan. De BFVW maakt de Fryske samenleving bewust van het feit dat ook zij actief kan bijdragen aan de bescherming van vogels. De BFVW is het kenniscentrum voor monitoringsgegevens en beschermingsmaatregelen voor vogels in Fryslân

Inleiding

Vogels en Fryslân zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De Bond Friese VogelWachten (BFVW) maakt zich sterk om onze vogelrijke provincie blijvend een thuis of pleisterplaats te laten zijn voor alle soorten vogels, waarbij de nadruk ligt op de weidevogels. Onze 3000 vrijwilligers zetten zich ieder jaar weer met hart en ziel in om de vogels te beschermen, te monitoren en nest- en foerageergelegenheid te bieden.

Voor u ligt ons beleidsplan voor de komende twee jaar. Een beleidsplan geldt meestal voor een periode van vijf jaar. Omdat wij in een roerige en dynamische periode verkeren met veel ambitie en mogelijke verandering op velerlei gebied, is besloten het bestaande beleidsplan 2019-2024 intact te laten en aan te vullen met actuele zaken.

Als Bond hebben we te maken met veel verschillende onderwerpen die allemaal te maken hebben met vogels en hun leefomgeving. Deze onderwerpen zijn in twee thema's uit te splitsen. Ten eerste het thema natuur waarbinnen onderwerpen vallen die alles te maken hebben met de ons omringende natuur en de vogels die daarin leven. Het tweede thema is onze organisatie waarin onderwerpen een plaats vinden die gaan over de organisatie van onze Bond en de verbinding en ondersteuning van de circa 100 bij ons aangesloten lokale vogelwachten. In dit plan gaan we eerst in op het ontstaan van de BFVW en onze centrale opdracht. Vervolgens behandelen we de beide thema's die we uitsplitsen naar de diverse onderwerpen.

De Bond Friese VogelWachten

Al tijdens de WOII werden de eerste vogelwachten in Fryslân opgericht. De mensen achter deze wachten maakten zich zorgen over het voortbestaan van de weidevogels vanwege het overmatig oogsten uit de natuur dat tijdens de oorlog werd gedaan als aanvulling op het karige voedselrantsoen van die dagen. Men had geen probleem met het oogsten op zich, maar vond dat dit binnen bepaalde kaders geplaatst moest worden om de soorten te beschermen. Enkele jaren na de oorlog, in 1947, verenigden de lokale vogelwachten zich in een overkoepelende bond, de Bond van Friese Vogelbeschermingswachten.

Op dit moment zijn er circa 100 lokale vogelwachten aangesloten bij de BFVW. In totaal zijn er voor de verschillende taken zo'n 3000 vrijwilligers actief. De lokale vogelwachten worden door de BFVW vertegenwoordigd in allerlei provinciale overlegverbanden. Bovendien verzamelt de BFVW de gegevens die door de vogelwachten worden aangeleverd. De lokale vogelwachten behouden hierbij hun zelfstandige status. Over onderwerpen die alle wachten aangaan wordt gestemd op de Algemene Ledenvergadering (ALV) die jaarlijks op de eerste vrijdag van maart wordt gehouden.

Vanuit de statuten is de opdracht van de BFVW het beschermen van de flora en fauna in Fryslân, met name de avifauna. Dit houdt in dat we ons bezig houden met de bescherming van alle natuur in Fryslân en ons daarbij vooral richten op de bescherming van vogels. Belangrijkste speerpunt hierbij zijn van oudsher de weidevogels, maar we richten ons ook steeds meer op andere soorten. Onder natuur verstaan wij alles wat groeit en bloeit, binnen en buiten de speciaal daarvoor ingerichte reservaten, ook zeker de agrarische natuur. Op het terrein van de weidevogels is de BFVW immers al jaren de stem van de vogels en hun beschermers.

De vogels hebben in de huidige maatschappij op allerlei manieren te lijden van menselijk handelen. Dit handelen brengt veranderingen in het Fryske landschap en milieu teweeg. De BFVW staat voor een verstandig omgaan met de kostbare natuur om ons heen. We mogen een onderdeel van die natuur zijn, mogen er tot op zekere hoogte en daar waar het kan, ook uit de natuur oogsten. Daarbij heeft de mens een verantwoordelijkheid tot beschermen van de natuur. Wij zijn van mening dat juist doordat er door menselijk handelen onbalans is ontstaan in de ecologische verbanden, de mens de verantwoordelijkheid op zich moet nemen om die onbalans voor zover mogelijk op te heffen.

De opdracht tot bescherming van de weidevogels vervullen wij onder meer doordat onze vrijwilligers de nesten en broedparen in kaart brengen, zodat er een goed beeld ontstaat van de verspreiding op dat moment. Door de realtime registratie met zowel onze eigen registratieapp als onze registratiesite kunnen deze gegevens door boeren en agrarische collectieven gebruikt worden om hun beheer aan te passen. Is aanpassing van de werkzaamheden niet mogelijk, dan gaan onze vrijwilligers op pad met diverse materialen om de nesten tegen de werkzaamheden te beschermen. Te denken valt hierbij aan nestbeschermers tegen vertrapping door vee en nestpannen tegen vernietiging door sleepslangmestinjectie.

Andere soorten vogels worden onder andere beschermd door op maat gemaakte nestgelegenheid aan te bieden. Ook worden sommige soorten vogels geringd om ze te kunnen volgen om op die manier meer kennis op te doen van hun leefgewoontes. Verder spreken we gebruikers en beheerders van terreinen en gebouwen (particulieren, instanties en overheden) aan op hun verantwoordelijkheid en zorgplicht richting de vogels.

Onze ambitie is om dé monitoringsorganisatie van Fryslân te zijn en daarmee het kenniscentrum als het gaat om omvang en verspreiding van de vogelpopulaties. De vogelwachten, de collectieven, andere natuurorganisaties en ook particulieren kunnen bij ons terecht met vragen over vogels en manieren om hen te beschermen. Naast het beschikbaar stellen van kennis werken we ook samen met anderen aan het naleven van de zorgplicht, de daadwerkelijke verbetering van de leefomgeving van vogels en de bescherming tegen predatoren.

In 2017 is op initiatief van de BFVW de stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân opgericht. Na een periode waarin beide organisaties naast elkaar zelfstandig opereerden, zal in de komende jaren worden onderzocht hoe een nauwere samenwerking, ook organisatorisch, vorm kan krijgen. Het ANF heeft als opdracht om gronden in Fryslân aan te kopen, dan wel de zeggenschap erover te verwerven, een weidevogelvriendelijke inrichting hiervan te behouden of te verkrijgen en ze vervolgens weidevogelvriendelijk te laten beheren door pachtboeren. Een tastbare manier om het Fryske fjild te behouden voor de weidevogels en onze vrijwilligers te laten genieten van deze pareltjes.

Thema Natuur

Biotoop

Weidevogels

In de huidige tijd is het lastig om het aantal weidevogels op peil te houden. Een drietal factoren bepalen het broedsucces van de weidevogels. De eerste is de beschikbaarheid van potentieel geschikt leefgebied. Door bijvoorbeeld uitbreiding van woonwijken en infrastructuur, verdwijnen van het open landschap en structurele verlaging van het grondwaterpeil staat de omvang en kwaliteit van dat leefgebied onder druk. Daarnaast speelt ook de manier van beheren van dat leefgebied een grote rol. De veranderingen in de landbouw roepen extra uitdagingen voor de weidevogels op. Tot slot is de predatiedruk in Fryslân bijzonder hoog, wat een weliswaar wisselende, maar altijd negatieve invloed heeft op het broedsucces van de weidevogels.

In dit hoofdstuk gaan we in op ontwikkelingen die de BFVW belangrijk vindt rondom het leefgebied (biotoop) van de vogels. De factor predatie komt in het tweede hoofdstuk binnen dit thema aan bod.

De BFVW maakt zich sterk om het tij voor de weidevogels te keren. We streven naar veranderingen in het Fryske landschap die ten gunste komen aan de weidevogels. Wij zijn van mening dat het open weidelandschap weer meer geschikt gemaakt moet worden voor de flora en fauna en daarmee ook voor de weidevogels. De BFVW maakt hierbij geen onderscheid tussen ANLb-land, reservaatgronden en de weidevogelgebieden daarbuiten. Voor de BFVW is het totale weidevogelgebied in Fryslân belangrijk en we blijven ons inzetten voor dit totale weidevogel(kans)gebied.

De maatregelen die het potentiële weidevogelgebied meer geschikt kunnen maken, zijn de volgende:

- verhogen van het waterpeil,
- creëren van mozaïek (mix van kruidenrijk grasland, beweiding en gefaseerd maaien) op boerengrond,
- openheid in het landschap terugbrengen in de van oudsher open gebieden door opruimen van opslag en bosschages.

De BFVW zal haar netwerken gebruiken om deze veranderingen op gang te brengen en te houden.

Op daarvoor geschikte agrarische gronden streven wij ernaar om in samenwerking met de boeren te komen tot een weidevogelplan voor het boerenbedrijf. In zo'n weidevogelplan geeft de boer aan hoe het bedrijf circa 10% van het bedrijfsoppervlakte weidevogelvriendelijk gaat beheren. Dit kan door de invoering van randenbeheer op het hele bedrijf toe te passen. Bij randenbeheer worden de slootkanten van de percelen niet bemest en later gemaaid. In combinatie met een verhoging van het waterpeil in de sloten ontstaan er zo kruidenrijke randen die voedsel en beschutting bieden aan de weidevogels en hun kuikens. Een andere mogelijkheid is om 10% van de oppervlakte, bijvoorbeeld minder rendabele percelen, te benutten voor de aanleg van (greppel)plasdrassen omringt met kruidenrijke percelen. Een plus kan hierin bereikt worden als boeren aangrenzende gronden op gelijke wijze beheren, waardoor grotere aaneengesloten weidevogelgebieden ontstaan. Boeren die nu al meewerken in het ANLb-systeem (agrarisch natuur- en landschapsbeheer) kunnen hun

inspanningen voor dit beheer onderbrengen in het weidevogelplan. Een dergelijk plan kan dienen als invulling van de verandering, transitie, die in de landbouw is ingezet. We zien dat het Maatschappelijk Verantwoord Boeren dat wij al vele jaren bepleiten, nu zijn plaats begint te krijgen onder namen als NatuurInclusieve Landbouw en Kringlooplandbouw. Wij zullen onze contacten met boerenorganisaties en grondeigenaren blijven aanspreken om deze transitie in grondbeheer en -gebruik te stimuleren en te promoten.

Naast de biotoopveranderingen op het boerenland streven wij ook naar een verandering in het gebruik van natuurgronden. We zullen onze contacten met andere natuurorganisaties en met de provincie inzetten om de verruiging van het landschap op voor weidevogels geschikte natuurgronden te stoppen en waar mogelijk te doen keren. Hiervoor kan het noodzakelijk zijn dat de provincie de doelstellingen van deze terreinen wijzigt en ook hier volop inzet op de weidevogels. De huidige teruggang in weidevogelpopulaties rechtvaardigt aanpassing van natuurdoelen in deze terreinen. Door een aangepaste bemestingsgraad wordt de verzuring van de grond tegengegaan en ontstaat op de van oudsher druk bezette weidevogelgronden weer een biotoop dat voldoende voedsel (insecten, wormen en andere ongewervelden) voor de weidevogels zal aantrekken en voortbrengen.

Andere vogelsoorten

Het veranderende landschap heeft verder invloed op andere soorten vogels dan weidevogels. Zo is voor zang- en roofvogels het landschap in het Noorden en Westen van de provincie toegankelijker geworden door de aanplant van zogenaamde ruilverkavelingsbosjes. Moerasvogels profiteren van de uitbreiding van natuurgronden met de bestemming wetland. Ganzen gedijen op de eiwitrijke raaigrasvelden en zien kans hun jongen groot te brengen in de wetlands. Aan de andere kant is de verwaarlozing of kap van boomsingels in de Friese Wouden een bedreiging voor allerlei soorten zangvogels, zoals holenbroeders. Door de moderne wijze van huizenbouw en -renovatie krijgen spreeuwen, mussen en zwaluwen weinig gelegenheid meer om te nestelen onder de dakpannen of tegen de gevel. De achteruitgang van de insecten is voor de insectenetende vogels een groot gevaar. Bovenstaande is slechts een greep uit de gevolgen die ons menselijk handelen heeft op het voortbestaan van diverse vogelsoorten. De BFVW adviseert (gevraagd en ongevraagd) overheden en bouwbedrijven over mogelijkheden om nestgelegenheid te behouden of te vervangen. Het is op veel locaties mogelijk om kunstnesten te plaatsen ter vervanging van natuurlijke nestgelegenheid, deze kunstnesten kunnen ook via de BFVW worden aangeschaft. Verder spannen onze vrijwilligers zich op vele manieren in om allerlei soorten vogels een betere kans op overleving te geven.

Predatie

Weidevogels

Een grote bedreiging voor de weidevogels en hun kuikens is de toename van het aantal predatoren op het boerenland. Fryslân blijkt inmiddels een uitermate geschikte leefomgeving te zijn geworden voor roofdieren die hier voorheen nauwelijks in staat waren te overleven. Onder andere de vos, de steenmarter en andere predatoren hebben heel Fryslân tot hun verblijfplaats gemaakt. Door toename van het aantal predatoren en afname van het aantal weidevogels, neemt het vermogen om de predatoren te verjagen af. Fryslân heeft een bijzondere verantwoordelijkheid voor de instandhouding van de populatie grutto's. Onze provincie vormt het kerngebied van hun leefgebied, een teruggang hier, leidt onherroepelijk tot een terugloop van de totale Europese populatie. Ook andere weidevogels zijn voor een groot deel afhankelijk van de omstandigheden op het Fryske platteland. De BFVW is daarom voorstander van een stevige aanpak van die predatoren. De provinciebrede ontheffing die geldt voor afschot van de vos moet er ook komen voor de steenmarter. Deze

soorten zijn voor hun voortbestaan niet afhankelijk van de Fryske populatie, maar kunnen terugvallen op stevige populaties elders in Nederland en Europa.

In het vorige hoofdstuk is al genoemd dat de BFVW geen onderscheid maakt tussen ANLb-land, reservaatgronden en de weidevogelgebieden daarbuiten. Voor de BFVW is het totale weidevogelgebied in Fryslân belangrijk en we blijven ons inzetten voor dit totale weidevogel(kans)gebied. Ook op het gebied van predatiebeheer zetten we ons in om de beschikbare maatregelen op het gebied van predatiebeheer provinciebreed in te kunnen zetten. Dit om te voorkomen dat de weidevogelkernen een magneetwerking krijgen op predatoren vanuit het overige landelijke gebied.

Predatiebeheer bestaat voor de BFVW uit drie schakels. De eerste is gericht op ontmoediging door gebieden zo in te richten dat predatoren zich er minder thuis voelen (denk aan herstel openheid en verhoging van waterpeilen). De tweede schakel is het daadwerkelijk belemmeren van predatoren om een gebied te betreden (bijvoorbeeld door rasters of het weghalen van nestbomen). De onmisbare eindschakel is het actieve predatiebeheer in de vorm van wegvangen en afschot.

De BFVW is verder van mening dat het grote aantal verwilderde katten in het veld een grote druk legt op het voortplantingssucces van de weidevogels. Bestrijding van verwilderde katten is om deze reden absoluut noodzakelijk. Wij zullen vanuit ons Bondsbureau medewerking verlenen aan onderzoeken op het gebied van predatie en we roepen de aangesloten vogelwachten op om op alle mogelijke legale manieren bijstand te verlenen aan plaatselijke jagers, zodat de stand van vos, zwarte kraai, verwilderde kat, steenmarter en de bruine rat onder controle komen en blijven. Ook experimenten met predatievrije weidevogelzones zullen wij ondersteunen. Daarnaast initieert de BFVW onderzoek naar het inzetten van broedmachines om eieren uit te broeden en vervolgens de kuikens in een beschermde omgeving tot vliegvlug te laten opgroeien. Deze kuikens hebben meer kans om groot te worden doordat de twee grootste gevaren, predatie en voedseltekort, hierbij omzeild worden. Bij positieve onderzoeksresultaten zal de BFVW zich inspannen om de broedmachines in de praktijk in te zetten.

Andere vogelsoorten

Predatie vormt ook een bedreiging voor water- en tuinvogels. Merels lijken bijvoorbeeld erg gevoelig te zijn voor predatie door de steenmarter en eenden zijn buit voor de vos. De BFVW zal ook op dit terrein meewerken aan onderzoeken om de omvang van de predatie in kaart te brengen.

Een aparte rol spelen de roofvogels. We constateren een toename van soorten als kiekendieven en buizerds in Fryslân, terwijl dit tegelijk een nieuw probleem voor grondbroeders vormt, met name wat betreft de kuikenoverleving. De BFVW is van mening dat daar waar flinke populaties van weidevogels bestaan en in kansrijke gebieden voor weidevogels de vestiging van roofvogels (en andere predatoren) moet worden voorkomen. Te denken valt aan het verwijderen van rietkragen en nestbomen. Ook het schudden van eieren ter voorkoming van uitbreiding van populaties roofvogels in weidevogelgebieden is een te onderzoeken optie. Gezien de kleiner wordende populaties van weidevogels en de groeiende populaties van roofvogels moeten we daar waar de weidevogels nog wel talrijk zijn deze weidevogels ondersteunen, de roofvogels moeten in die gebieden daarvoor wijken. In andere gebieden zijn de roofvogels zeer welkom. De aan ons verbonden Werkgroep Kerkuilen Fryslân en Steenuilenwerkgroep Friesland zorgen daar voor nestkasten voor kerk- en steenuilen en ringen de uilskuikens. Roofvogelvervolgung zoals die in eerdere jaren wel eens heeft plaatsgevonden keuren wij ten stelligste af.

Aaisykje

De BFVW heeft een historie waarin de traditie van het aaisykjen altijd een belangrijke rol heeft gespeeld. Deze traditie komt voort uit de band van de Friezen met de natuur om hen heen. Andersom zorgt het aaisykjen er voor dat die band van generatie op generatie kan worden overgedragen.

De BFVW staat voor een verstandig omgaan met de kostbare natuur om ons heen. We mogen een onderdeel van die natuur zijn, mogen er tot op zekere hoogte en mits verantwoord, ook uit oogsten. Daarbij heeft de mens te allen tijde een verantwoordelijkheid tot het beschermen van de natuur. We noemen dit het wise-use principe.

De afgelopen decennia is het aaisykjen regelmatig onderwerp geweest van discussie. De Bond signaleert ook bij de achterban een verschuiving van de standpunten binnen deze discussie. De juridische uitdagingen rondom dit onderwerp hebben er in geresulteerd dat er sinds 2015 door de provincie geen ontheffing meer is uitgegeven om eieren te rapen in Fryslân. Wel is de traditie van de eerste eieren in stand gebleven. Het eerste ei en het eerste jeugdei van de provincie Fryslân worden nu symbolisch aangeboden aan de Commissaris van de Koning, de vindsters worden gehuldigd en ontvangen de Sulveren Ljip of het Sulveren Polske. Evenzo worden de eerste eieren van de gemeentes symbolisch aangeboden aan de burgemeesters waarbij de vinder een oorkonde ontvangt. De eieren worden niet meer daadwerkelijk meegenomen, maar blijven in het nest liggen. Hoewel deze ceremonies slechts een fractie vertegenwoordigen van het daadwerkelijke aaisykjen zal de Bond zich inzetten om de traditie op deze manier in stand te houden. Sinds 2022 is het Aaisykjen daarom als traditie opgenomen in de Inventaris van het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed. Voor de inschrijving is in een uitgebreid borgingsplan beschreven wat de BFVW doet om de traditie levend te houden. Onder Aaisykjen vallen in dit verband de zoektocht naar de eerste eieren plus het eieren zoeken in het kader van nazorg.

De vanzelfsprekende overdracht van de ene generatie op de andere middels het historische aaisykjen bestaat nagenoeg niet meer. Veldbeleving ontstaat door het aaisykjen en hoort bij de BFVW en zit in het DNA van de BFVW. Het is ook essentieel dat er goede opvolging komt in het werk van de BFVW, de nazorg en de bescherming van vogels. In het borgingsplan is daarom ruim aandacht voor de jeugd en (jong) volwassenen die de kans moeten krijgen het veld te ervaren en om zo tegelijkertijd meer kennis op te doen van de wedevogels. Theoretische kennis kan nooit voldoende zijn als het gaat om de natuur, een stuk veldbeleving, het aan den lijve ervaren van de natuur is bittere noodzaak. Ook bij de inzet van drones blijkt de veldkennis van groot belang. We stimuleren lokale vogelwachten om oplossingen te bedenken om veldbeleving gestalte te geven. Bijvoorbeeld door een jeugdafdeling op te zetten die de plaatselijke jeugd de benodigde kennis op kan laten doen.

Mogelijkheden en wensen rondom het al dan niet uitbreiden van de huidige vorm van aaisykjen (eerste eieren plus nazorg) zullen regelmatig tegen het licht worden gehouden. Hierbij zal bij de invulling rekening worden gehouden met de wensen van de achterban. Zo zal de vorm moeten passen bij de beleving van de mensen in het veld. Dit proces zal zorgvuldig moeten worden aangepakt, omdat de veldbeleving in verschillende delen van Fryslân anders is, we streven ernaar om hierin de juiste, gezamenlijke, toon te vinden. Ontwikkelingen in de wetenschap en jurisprudentie op dit vlak zullen door de commissie juridische zaken en onderzoek op de voet worden gevolgd.

Thema organisatie

Samenwerken

De afgelopen jaren zijn de weidevogels in Fryslân uitgegroeid tot een veelbesproken onderwerp. De noodzaak tot een veranderde aanpak wordt nu gevoeld door zowel burgers en overheden als boeren en terreinbeherende organisaties (TBO's). De BFVW wil de kennis die zij in de afgelopen decennia heeft opgedaan in het veld ten dienste stellen van de discussies rondom die noodzakelijke veranderingen. We zijn vertegenwoordigd in diverse samenwerkingsverbanden. In het Olterterpoerlis zijn alle partijen die in Fryslân iets met de weidevogels van doen hebben aanwezig, het is daarmee een belangrijk advies gevend orgaan richting de Provincie. De provinciale weidevogelcoördinator, in de persoon van een van onze Bonds bureaumedewerkers, is hierbij vanzelfsprekend nauw betrokken. Het project Grutsk op ús Greidefûgels is opgestart door de Provincie en wordt door ons geleid. In dit project werken we samen met boerenorganisaties om het bewustzijn en de kennis bij boeren en loonwerkers te vergroten en ze praktische hulpmiddelen aan de hand te doen. Andere projecten waar de BFVW het projectleiderschap op zich heeft genomen zijn het jaarlijks uit te brengen Weidevogels in Fryslân -Jaarbericht, het Stimuleringsfonds Boerenlandvogels Fryslân en de campagne Kuikens in het land, poes in de mand. We zijn lid van de Fryske Milieufederatie, waarin diverse natuurorganisaties op allerlei terreinen met elkaar verenigd zijn. Landelijk nemen we deel aan het overleg van de weidevogelcoördinatoren van de provincies, onder leiding van Landschappen NL. Naast samenwerking in deze verbanden streeft de BFVW ernaar om de banden met diverse (provinciale) natuur- en boerenorganisaties aan te halen, om zo gezamenlijk te komen tot een verbeterde situatie voor de vogels. Een gezamenlijke aanpak ten aanzien van de inrichting van de leefgebieden, de maaimomenten in juni tussen de collectieven, de boeren en de nazorgers en de predatie. De Jagersvereniging is hierin partij in de bestrijding van de predatie. De BFVW zit ook aan tafel bij de maandelijkse PCLG (Provinciale Commissie Landelijk Gebied) vergaderingen. Tot slot werken we met diverse commerciële partijen samen om te komen tot een verhoging van de kwaliteit van onze data en een verbetering van onze dienstverlening.

Communicatie

In de huidige tijd is het niet meer mogelijk om als organisatie te functioneren zonder professionele en eigentijdse communicatiemiddelen. Belangrijke hulpmiddelen naar buiten toe zijn de website en sociale media naast het tijdschrift Vanellus en andere papieren boodschapdragers. De Bond communiceert met haar wachten

- in persoon
 - o door individuele gesprekken,
 - o tijdens de ALV en regionale - en thema-avonden
- telefonisch
- per mail
- via de nieuwsbrief
- via sociale media als Facebook en Instagram.

De weg naar modernisering van deze middelen is reeds ingeslagen en zal de komende jaren worden voortgezet.

Jeugd en educatie

Van oudsher werd de liefde voor de natuur op een heel vanzelfsprekende manier overgedragen van de ene generatie op de andere. Van die vanzelfsprekendheid is in de huidige maatschappij niet veel meer over. Toch is het essentieel dat er voldoende draagvlak in

de samenleving bestaat om natuurbeschermingsmaatregelen door te voeren. De BFVW zal zich daarom inzetten om mensen van alle leeftijden in contact te brengen met de natuur en de kennis van vogels aan hen overdragen. We vinden het belangrijk dat mensen zich in de natuur kunnen begeven zodat zij deze optimaal kunnen beleven. We faciliteren vogelwachten met moderne methodes en middelen die aansluiten bij de belevingswereld van kinderen van deze tijd en stimuleren vogelwachten hiermee aan de gang te gaan. Ook stimuleert de BFVW de aangesloten vogelwachten om een jeugdcoördinator aan te wijzen die voor de plaatselijke jeugd contactmomenten met de natuur organiseert. De commissie educatie organiseert samen met een lokale wacht onze traditionele Jeugdfûgelwachtdei, daarnaast worden er excursies en cursussen georganiseerd. Verder zullen er gastlessen worden gegeven op scholen en toolboxmeetings op loonbedrijven. Onze registratieapp is tegen een redelijke vergoeding beschikbaar om in te zetten als leerhulpmiddel. Verzoeken tot informatie van scholieren zullen we over het algemeen honoreren, stagiaires van het HBO zijn van tijd tot tijd welkom.

Innovatie

Er is en wordt nog geïnvesteerd in AI drones. Dit is voor de komende jaren één van de grote ambities van de BFVW. De komst van deze drones zal een flinke kwaliteitsimpuls aan de monitoring gaan geven. Bovendien kan deze drone voor andere doeleinden worden ingezet, waardoor een deel mogelijk vermarkt kan worden. Deze innovatie is interessant voor de jongeren. Jongeren op deze wijze betrekken bij de natuur en de weidevogels kent vele voordelen.

Andere vormen van innovatie zijn bijvoorbeeld geluidsopname met soortherkenning en predatorwerende middelen zoals het toepassen van geluid en lichttechnieken en van geur. We willen als BFVW meedoen met dergelijk innovatieve ontwikkelingen, we geven hier uitvoering aan door het opzetten van of het meedraaien in praktijkproeven en door het beschikbaar stellen van innovatieve materialen.

Organisatie van de nazorg

Ons Bondsbureau coördineert en organiseert de weidevogelmonitoring en -bescherming in Fryslân. De uitvoering ligt bij de vrijwilligers (nazorgers) van de lokale vogelwachten. Om de inzet van al deze nazorgers in goede banen te leiden bestaat er een getrapte organisatie.

De nazorger is de vrijwilliger in het veld. Hij of zij kent het gedrag van de weidevogels en kan de nesten en broedparen in kaart brengen. Hulpmiddelen bij de invoer zijn de BFVW-registratieapp en de site bfvwregistraasje.frl. Indien nodig plaatst de nazorger in overleg met de boer nestbeschermingsmiddelen. Gedurende het seizoen worden alarmtellingen uitgevoerd waarbij de alarmerende ouderparen geteld worden. Dit is een indicatie voor de hoeveelheid paren met jongen die er in een gebied zijn. De nazorgers van een wacht worden begeleid door een of meerdere nazorgcoördinatoren van die wacht. Zij delen de nazorgers in, voorzien hen van de noodzakelijke hulpmiddelen, zorgen voor vervanging bij bijvoorbeeld ziekte en houden overzicht over de ingevoerde gegevens van de lokale vogelwacht. De vogelwachten zijn per rayon gegroepeerd en in ieder rayon ondersteunt een BFVW-gebiedscoördinator de nazorgcoördinatoren van de wachten. De gebiedscoördinator is contactpersoon voor het agrarisch collectief dat in dat rayon gaat over het agrarisch natuurbeheer. Verder signaleert de gebiedscoördinator problemen en hiaten in de tellingen en lost in samenwerking met de wachten deze problemen op. Het Bondsbureau heeft de functie van provinciale weidevogelcoördinator en stuurt de gebiedscoördinatoren aan en voorziet hen van de hulpmiddelen die zij nodig hebben voor de uitoefening van hun taak. Ook

onderhoudt de weidevogelcoördinator contact met de overkoepeling van de agrarische collectieven, BoerenNatuur Fryslân. De weidevogelcoördinator overlegt verder met collega's in andere provincies.

Deze getrapte organisatie is noodzakelijk om de kwaliteit van de nazorggegevens te waarborgen en grip te krijgen op de enorme omvang van de inspanning die ieder jaar weer in het veld wordt geleverd. De BFVW ondersteunt de nazorgers met trainingen en cursussen. Onderwerpen die hierbij aan de orde komen zijn vogelgedrag, soortenkennis, predatieherkenning, alarmtellen en communicatie met de boer. We streven naar een hoge kwaliteit van gegevenslevering, zodat onze data geschikt zijn voor gebruik ten behoeve van agrarisch natuurbeheer en voor onderzoek over onderwerpen als populatieomvang, effectiviteit van beheertypen en predatie.

Het hoofdbestuur heeft in 2023 besloten de nazorg te actualiseren. Daarvoor is een werkgroep Nazorg 2.0 in het leven geroepen. Deze werkgroep zal zich richten op de binding tussen de BFVW en de wachten, een goede ondersteuning voor de wachten (speerpunt uit het wachtonderzoek) en ook zorgen voor de digitale ondersteuning van de wachten. De communicatie tussen het bondsbureau en de vrijwilligers is een speerpunt net als opleidingen voor vrijwilligers, het verzorgen van monitoringsinstructies en het opzetten van een intranetomgeving. Dit is een ambitieus programma dat de komende jaren gestalte gaat krijgen. Een lid van het hoofdbestuur heeft zitting in deze werkgroep en de werkgroep wordt ondersteund door een beleidsmedewerker van het bureau.

Organisatie van de broedzorg

Onze commissie Broedzorg verenigt diverse vogelwerkgroepen en de broedzorgafdelingen van de lokale vogelwachten. De werkgroepen, die elk hun eigen specifieke soort vogel hebben omarmd, monitoren en beschermen de vogels en bieden nestgelegenheid. Er wordt samengewerkt met andere (landelijke) organisaties. De voorzitter van de commissie is een lid van het hoofdbestuur van de BFVW, dit om de communicatielijnen kort te houden. Er worden door leden van de commissie en haar werkgroepen allerlei soorten nestkasten geplaatst om de teruggang van natuurlijke nestelgelegenheid op te vangen. Voor de zwarte stern, de zwaluw en uil worden respectievelijk nestvlotten uitgelegd in daarvoor geschikte wateren en nestkasten geplaatst. Diverse soorten roofvogels en uilen, maar ook goudplevieren en andere steltlopers worden al jarenlang geringd en geregistreerd.

Er zijn verschillende organisaties en groepen in Fryslân die zich met vogels bezig houden. De Steenuilenwerkgroep Friesland heeft zich al aangesloten bij de BFVW. Het de bedoeling van de commissie om in contact te komen met zoveel mogelijk organisaties die met vogels bezig zijn om te verkennen hoe we elkaar wederzijds kunnen versterken.

Onderzocht wordt de mogelijkheid om op langere termijn de vogelwachten in te delen in regio's met in elke regio een regiocoördinator. Uiteindelijk zou het kunnen gaan om vier of vijf regio's rondom broedzorg.

Er is voor iedereen een fûgelwachtapp beschikbaar waar Friese vogelwaarnemingen ingevoerd kunnen worden. Daarbij wordt gestreefd naar een voor beheerders toegankelijk dashboard met de bedoeling om op een kaart zichtbaar te hebben waar de waarnemingen zijn geweest. De BFVW zet in op continuering en uitbreiding van de werkzaamheden. Wij streven naar een broedzorgafdeling bij iedere lokale vogelwacht, geleid door een broedzorgcoördinator, zodat provinciebreed gemonitord kan worden wat de stand van de diverse vogelpopulaties is.

De BFVW zorgt voor de beschikbaarheid van allerlei nestbeschermingsmiddelen voor de broedzorgers in het veld. Door het plaatsen van webcams in nestkasten kan dit ook een educatief karakter hebben.

Gestreefd wordt naar een cursus- en excursieprogramma op het gebied van vogelherkenning (beeld en geluid). Daarnaast is het de bedoeling om een provinciebrede Friese invulling van de Euro Birdwachtelling te organiseren; de Fryske Fûgelteldei.

Kerntaak monitoring

Onze ambitie is om dé monitoringsorganisatie van Fryslân te zijn op het gebied van vogels, met de nadruk op weidevogels. Om dit mogelijk te maken is een digitaal systeem ingericht waarin de vele vrijwilligers hun gegevens kunnen invoeren. De vrijwilligers van ons ICT-team leveren een onmisbare bijdrage aan de monitoring, zij houden ons systeem up-to-date en verbeteren dit waar mogelijk. Ons systeem kan op grotere schaal worden ingezet, in andere provincies en voor andere diersoorten en we zullen dit systeem dan ook promoten als de mogelijkheid zich voordoet.

Met de komst van de drone en dan met name ook de AI drone, zal de kwaliteit van de monitoring alleen nog maar beter worden. Daarmee wordt invulling gegeven aan onze ambitie om de hoogste en betrouwbaarste monitoringscijfers te leveren.

Ondersteuning wachten + besturen

We zijn een vereniging met diepe wortels in de Fryske Mienskip. In vrijwel alle dorpen of groepen van dorpen in Fryslân functioneert een lokale vogelwacht. Voor de uitvoering van de werkzaamheden, maar ook voor een zo groot mogelijk draagvlak, zijn deze wortels uiterst belangrijk. In de hele maatschappij blijkt het echter lastiger te worden om de verenigingen draaiende te houden. De huidige maatschappij biedt weinig ruimte en tijd aan personen om zich voor een tijd te verbinden aan een bestuur of andere vrijwilligerstaak. De BFVW faciliteert haar vogelwachten daarom bij het zoeken naar nieuwe (bestuurs)leden. Ons Bonds bureau ondersteunt wachten in zwaar weer tot ze weer op eigen kracht verder kunnen. Ook worden er pools opgezet waarbij vrijwilligers zich kunnen aanmelden om buiten hun eigen wachtgebied een deel van de nazorg en/of broedzorg op zich te nemen (vliegende brigade). Wachten die problemen krijgen door een teruglopend vrijwilligersbestand kunnen een beroep doen op deze vliegende brigades. Verder faciliteert de Bond de wachten een website waarop voor iedere wacht een eigen ruimte is om zich op te presenteren.

Uit een in 2023/2024 gehouden wachtonderzoek is gebleken dat er een aantal sterke wachten zijn die goed georganiseerd zijn, waar het vinden van bestuursleden geen probleem lijkt en waar het creëren van een goede leeftijdsopbouw in het bestuur en commissies te organiseren is. Daarentegen zijn er ook een aantal wachten die flink steun nodig hebben om de taken van de wacht goed in te kunnen vullen en er is een grote middengroep. Het wachtonderzoek is uitgevoerd door de medewerkers van het bondsbureau en door enkele bestuursleden. Omdat het contact als positief is ervaren, zullen deze contacten met de wachten om het jaar worden herhaald om zo de binding met de wachten te behouden en op tijd hulp te kunnen bieden.

Conclusie uit het wachtonderzoek

Door de vergrijzing wordt het voor een aantal wachten steeds lastiger vrijwillige bestuursleden te vinden. Daarmee komt het voortbestaan van deze wachten in gevaar. Er zijn wachten in staat gebleken hun krachten te bundelen en zo nieuw elan in de wacht te brengen om vervolgens weer een sterke wacht te worden. Daar waar dat niet lukt kunnen wachten

door de BFVW geholpen worden door een oplossing te zoeken in een samenwerking met buurwachten. Dit zou ook kunnen leiden tot samenvoeging van wachten, ook weer met de bedoeling hier sterker uit te komen. Een oplossing kan ook zijn om de leden van een wacht rechtstreeks onder de BFVW onder te brengen. Nog niet is te overzien wat de consequenties hiervan zijn. Daarom zal dit eerst in een pilotvorm moeten gebeuren. Wachten worden in ieder geval ondersteund met behulp van Nazorg 2.0.

Verbinden van de lokale vogelwachten en de vrijwilligers

Zoals gezegd vinden wij het netwerk van vogelwachten die onze achterban vormt zeer waardevol. Als Bond zorgen we daarom voor contactmomenten waarbij wachtbestuurders, commissieleden en andere vrijwilligers elkaar kunnen ontmoeten. De BFVW organiseert hiervoor jaarlijks een ALV, een noflike jûn en diverse thema-avonden en -dagen. We stimuleren de vogelwachten onderling goede contacten te onderhouden, zowel om te leren van elkaars successen als om de onderlinge band te versterken. Ook initiatieven van lokale vogelwachten om zich te verbinden met andere plaatselijke verenigingen ondersteunen we van harte.

De organisatievorm van de BFVW

De maatschappelijke ontwikkelingen hebben ook gevolgen voor de BFVW. In deze tijd is veel meer inzet nodig door de centrale Bond dan voorheen. De oorzaken hiervoor zijn tweeledig. De eerste oorzaak is eerder genoemd en betreft de verminderde beschikbaarheid van vrijwilligers. De tweede is een positieve; er is namelijk groeiende belangstelling voor zowel de weidevogels als overige natuur, bij beleidsmakers en particulieren.

De huidige organisatie en opzet stamt in grote lijnen nog uit de beginjaren van de BFVW. Gelet op de toekomst waarin de BFVW steeds meer en vaker bij allerlei thema's wordt betrokken, is de vraag dan ook wat dit betekent voor de organisatie van de BFVW zelf. Daarnaast heeft de BFVW samen met het bestuur van ANF de wens geuit om ANF in de organisatie van de BFVW te laten landen. In 2025 wordt onderzoek gedaan naar de huidige organisatievorm en mogelijke andere oplossingen die beter aansluiten bij de veranderende vraag vanuit zowel de vogelwachten als andere organisaties en bij het tempo van deze moderne tijd.